

Nr 226.

Av greve **Hamilton, Alexander, m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inskränkning för viss tid i rätten att bortföra stråfoder m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 397 förelägges riksdagen till antagande en lag, som tydligen bär kristidslagens stämpel.

Allmänheten fordrar nu med styrka kristidslagarnas avskaffande; det måste därför väcka misstämning och oro inom de kretsar, som beröras av denna slags lagstiftning, att regeringen nu föreslår riksdagen att öka antalet kristidslagar; regeringen framkallar härigenom ett osäkerhetstillstånd på jordbrukets område, som kommer att förlama det enskilda initiativet och som sålunda skadar produktionen, i vilkens intresse regeringen säger sig handla, då den framlägger ifrågavarande lagförslag.

Efter ett citat ur odlingskommitténs i förslaget intagna yttrande riktar sig lagen »mot det missförhållande, som förekommer i flera delar av landet bestående däri, att kreatur, foder och inventarier avyttras i vinstsyfte, vilket har till följd, att gödselproduktionen vid egendomen förminskas, att jorden vanskötes, och att åkerns avkastningsförmåga i hög grad nedsättes».

Det kan icke förnekas, att missförhållanden av detta slag förekommit, och det kan naturligtvis icke falla någon ansvarskännande jordbrukare in att vilja försöka att försvara en dylik rovdrift, men å andra sidan torde detta lagförslag icke kunna vinna det avsedda målet, ty det skjuter över målet.

Spekulationen i jordbruksegendomar har haft sin blomstringsperiod under de säregna förhållanden, som varit rådande under kristiden; i samma mån man nu återvänder till normala tider, förlorar den underlaget, och den kommer sålunda icke att kunna fortsätta i samma former som hittills. Lagstiftningen i denna fråga kommer därför för sent, den bygger på förutsättningar, vilka numera icke finnas eller åtminstone äro i avtagande; denna lagstiftning kommer att verka som ett slag i luften eller ock kommer den att träffa den oskyldige.

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 3 saml. 97 häft. (Nr 226.)

Det är icke blott i vinstsyfte kreatursbesättningarna hava skingrats, även andra omständigheter hava bidragit härtill, nöden har ofta varit en bidragande orsak, så t. ex. hava inom stora delar av landet under de senare åren foderskördarna varit mycket svaga, och lägger man härtill svårigheten för att icke säga omöjligheten att erhålla kraftfoder, så förklaras nog ställningen på många egendomar, som skötas med reducerade kreatursbesättningar. Inträffar nu ett gott foderår, måste det uppkomma ett foderöverskott, vars realisation på ett ekonomiskt sätt lagen förhindrar till ingens nytta men mångas skada. Det finnes vidare ett icke obetydligt antal jordbrukare, som hava arrenderat egendomar med förbehållen rätt att fritt disponera över fodret; de hava härför betalt eller åtagit sig att betala ett arrende, som avsevärt överstiger den vanliga arrendeavgiften. Detta arrendesystem förtjänar i allmänhet icke att förordas, men förhållanden finnas, som kunna giva det ett berättigande, och för övrigt — avtalet är träffat under lagliga former och förtjänar sålunda lagens skydd. Dessa jordbrukare äro i allmänhet icke kapitalstarka, de torde sålunda hava att emotse en ekonomisk ruin, om detta lagförslag av riksdagen antages.

Nu invänder man, att lagen medgiver undantag, tillstånd till foders bortförande kan lämnas i den ordning Konungen föreskriver; visserligen, men dessa undantag torde icke böra tillmätas någon större betydelse; lagens avfattning giver vid handen, att jordbrukarens handlingsfrihet skall inskränkas, detta vore att beklaga, ty i stort sett har icke den svenska jordbrukaren genom sitt handlingssätt givit statsmakterna berättigad anledning att intvinga honom under något byråkratiskt godtycke.

På grund av ovan anförda skäl hemställa vi vördsamt,

att riksdagen må avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 397 med förslag till lag om inskränkning för viss tid i rätten att bortföra sträfoder m. m.

Stockholm den 29 april 1919.

Alexander Hamilton.

Ollas A. Ericsson.

K. J. Gustafsson.

J. B. Johansson,
Fredrikslund.